

דף כט

תמוז דההיא שתא מלויי מליוה דכתיב קרא עלי מועד לשבור בחורי'. באור הדבר, אילו היה קידוש חודש זה מסור בידינו וראש בית דין היה מקדשו, אזי היה משפיע שפע קדש על כל החודש, ולא היה חודש זה מסוגל לפירוד הקדושה בחורבן המקדש וגלות ישראל מארצם, שכניסת האויבים היתה בעשירי באב ולא בתשיעי ויד ישראל היתה גוברת, אלא שהקב"ה קרא עלינו המועד וסיבב שחודש תמוז יהא מלא, שלא יהא קידוש החודש תלוי בידינו, ונסבב עי"כ שאורע מאורע ארע בתשיעי לחודש שהוא יום העלול לפורענות, כמובא בזה"ק (וישלה קע:) ששס"ה גידים כנגד סס"ה ימות השנה, ויום תשעה באב כנגד גיד הנשה האסור באכילה, שבו נקעה כף ירך יעקב ממקומה.

וזהו הטעם שבכל החודש הזה מזל ישראל הורע, כמובא בפוסקים שיש להישמט מדין עם הנכרי בכל החודש (ע' מגן אברהם תקנא סק"ב) – כי כל עיקר קידוש חודש זה עתה אינו בידינו (עפ"י הגרש"ז אויערבך זצ"ל).

ע"ע פרי צדיק סו"פ מסעי; דרשות בית ישי (מהדורה תנינא) מד הערה י'.

'אתם בכיתם בכיה של חנם ואני קובע לכם בכיה לדורות' – שהרי בחטא שהוא נגזר עליהם שלא ייכנסו הדור ההוא לארץ, ואילמלא אותה גזרה היה משה מכניסם לארץ ולא היה שוב חורבן וגלות. נמצאת בכיית הדורות משתלשלת ובאה מחטא זה (עפ"י שפת אמת. וע"ע בהרחבה ב'פרקי מועדות' פרק יט, עמ' 439)

– 'כלום נוקם ונוטר הוא הקב"ה ובעל חימה? ועוד, אבות אכלו בוסר ושני בנים תקהינה – ואלה הדורות מה חטאו, והלא די להם לדור של הבנים הראשונים שהמתינו בכניסתם לארץ ארבעים שנה עד תום כל דור אבותיהם?

ואם בעוונות הבנים גלו מארצם אחרי כן, מה קשר בין חטאת האבות לפורענות הבנים שנגזרה להיות ביום שחטאו האבות, בתשעה לחדש אבי? אלא כך הוא מצע הדברים; –

בעוון בכיה זו של חנם לא גזר הקב"ה 'במדבר הזה יתמו' אלא על האבות שחטאו, והבנים שלא חטאו באו לארץ וירשוה. תאמר שהבנים מנוקים מעוון זה של כפיית טובה מכל וכל, והלא כל כחו של האב בבנו. אכן לא יומתו הבנים בחטא האבות, אבל שקד הקב"ה על הבנים שיהיו נטהרים משרש החטא הזה הנטוע בבנים מירשת האבות, ותחת אשר מאסו האבות בארץ חמדה בבכי של חנם ואמרו 'נתנה ראש ונשובה מצרימה', יהיו מתקנים חטא הראשונים בבכי של דורות רבים, אשר יבכו בכל ארצות פזוריהם על ארץ חרבה, וגם כי יהא להם מרגוע שם ויחיו ברווחה – לא ישכחו את ארצם ויבכו עליה בכי אמת ויזילו דמעה על ארץ חרבה וישתוקקו לעלות ולחונן עפרה גם בשממותה, ויאמרו: 'ינעם לנפשי הלך ערום ויחף עלי חרבות שממה אשר היו דביריך'.

אמור מעתה, צדקה עשה הקב"ה עם ישראל, שבשעה שגזר עליהם חורבן וגלות בדורות אחרונים, קבע שעת הגזירה באותו יום של החטא הראשון, כדי שיהו הבנים מתקנים בבכיים שבדורות רבים את אשר קלקלו האבות הראשונים, וכל עמי תבל יאמרו, אך בנים הם לציון, וכל כובשיה ומחריביה זרים הם לה – יצאו מתוכה, ושבנו בנים לגבולם!

אומרים עליו על נפוליאון קיסר צרפת, שפעם אחת עבר על פתח בית הכנסת בפאריז ביום תשעה באב, וראה שם יהודים יושבים על הארץ ומבכים ומקוננים את חורבן מקדשם וארצם, כאשר היה אסון שפגע בהם אך אתמול – עמד משתומם ואחר אמר: אני נשבע שיש אחרית טובה לעם זה בארץ שלהם! – היכן מצינו עם אחר בעולם שישמור אבלו ותקתו אלפים בשנים ולא יפוג ממנו לעולם?! (מתוך ספר הפרשיות שלח).

‘כשחרב בית המקדש בראשונה, אותו היום (ערב) תשעה באב היה... ומה שירה היו אומרים וישב עליהם את אונם וברעתם יצמיתם... וכן בשניה’. באותו יום השיב עליהם הקב"ה את 'אונם' – בכייתם ותלונתם, שאמרו באותו היום ולמה ה' מביא אתנו אל הארץ הזאת לנפל בחרב נשינו וטפנו יהיו לבז. ומסיים: יצמיתם, יצמיתם – על שם החורבן הכפול שבאותו זמן (עפ"י מהרש"א).

‘משנכנס אדר מרבין – בשמחה’ – שיכולת ביד אדם להרבות הקדושה על ידי שמחה. ‘משנכנס אב ממעטין – בשמחה’ – ירצה, על ידי שמחה אז ממעטין הקליפה והטומאה (בית יעקב פינחס סד,א. ובסגנון דומה בספר 'הנותן אמרי שפר' (חוקת צד,ב) – בשם הרה"ק רי"י מלובלין).

– משנכנס אדר, מרבים השפע לבני ישראל על ידי שמחה. משנכנס אב, מתמעטים שונאי ישראל גם כן על ידי שמחה. ולא שיהיה ח"ו בעצבות ומרה שחורה, כי העצבות רח"ל מבטל העבודות ח"ו (תורת שמעון, לפורים – בשם 'החזוה').

– 'אף שבחודש זה אסור כל שמחה, ומה זה לשון ממעטין בשמחה, הלא אף מיעוטו קשה – אך באמת טוביה גניז בגויה (= טובו גנוז בתוכו) כנ"ל, ולעתיד יתברר שהכל היה בחינת אור כי טוב רק השמחה צריך להיות צפון וגנוז בלב, רק צריך להאמין שלעתיד יתהפך יום ט' באב למועדים וימים טובים ויהיה בו שמחה' (מתוך פרי צדיק ר"ח מנחם אב א).

(ע"ב) 'לתת לכם אחרית ותקוה ... אלו דקלים...'. ע' רמזי הענין בספר מי השלוח ח"א אמור ד"ה חג הסוכות וח"ב פקודי ד"ה אלה; קונטרס עת האוכל יג; פרי צדיק ואתחנן כא. ע' באור יקר בשייכות שלשת מאמרי רבי יהודה בר' שמואל בר שילת [ושייכותם אל חכם זה, שהיה מבני בניו של המן, כמו שאמרו בסנהדרין צו:] – בספר פרי צדיק לר"ח אדר א.

‘כריח שדה של תפוחים’. על זיהוי 'תפוחים' בדרו"ל כאתרוגים – ע' תוס' כאן ובשבת פח; יד דוד; מגדים חדשים שבת שם; קדושת השבת; קונטרס עמלה של תורה (לר"צ הכהן, בסוף פרי צדיק ח"ג עמ' 220).

‘לייט עלה אביי’. וכן יש בברכות כט. שבת קכ. פסחים קד. מועד קטן יב: קדושין לג: עא: (ומצינו ביטוי זה מעט אצל רבי יהושע בן לוי ורב חסדא).

‘תשעה באב שחל להיות בשבת וכן ערב תשעה באב שחל להיות בשבת, אוכל ושותה כל צרכו ומעלה על שולחנו אפילו כסעודת שלמה בשעתו’ – יש להבין מה שהפליגו כל כך ולא היה די להם לומר אוכל ושותה כל צרכו, כי הלא מצינו שרבי קרא קינות בשבת זה, וגם דברים שבצינעה נוהג בו. ... באו ללמד דכשחל תשעה באב שבת יוכל לבוא על ידי בחינת הדעת של סעודת שבת להרגשת

וראית שמחת ירושלים בהווה, ולכן נקטו כסעודת שלמה ולא כסעודת אברהם שהיתה גדולה יותר לכל אחד מהמשתתפים בה (כמו שאמרו בב"מ פו:) – דכוונתם לסעודת שלמה בזמן שבית המקדש קיים וסיהרא באשלמותא, שהיה אז שלימות היחוד דקב"ה ושכינתיה, דיש ביכולת להגיע מעין זה על ידי קדושת שבת (מתוך פרי צדיק דברים טז).

– ונראה שמזה יש סמך שמי שרגיל בכל שבת לאכול סעודה שלישית עם חברים, שאין לו למנוע בשבת זו, וכדעת הבכור–שור שחלק על המגן-אברהם והחשיכו לאבילות דפרהסיא שאסורה. ומה שכתב הרוקח שישב בדאבון נפש דהוי דברים שבצינעא בלב, היינו שדוקא בלבו יהא בדאבון נפש, אבל בפרהסיא צריך להיות בשמחה כמו בכל שבת.

ונראה שזו כוונת המדרש (איכה רבה ג,ה) 'ונגינות שותי שכר – מאחר שהן אוכלין ושותין ומשתכרין בסעודת תשעה באב וקוראין קינות...' 'דסעודת ת"ב היינו סעודה מפסקת ונגינות שותי שכר היינו כשחל ת"ב או עת"ב בשבת, שאז יש לשתות יין בסעודה מפסקת וצריך לזמר בנגינות כמו בכל שבת, וענין היין אז דאחר שכל השבת היה הלב בעצבות ובדאבון נפש ממילא כשנגמר השבת הלב עצב מאד וצריך לזה היין לשמח לבב אנוש (שם יז).

דף ל

'מאן דאמר מראש ועד התענית מחגה...'. ע' פירוש נוסף בבור הגמרא, בשפת אמת כאן ובפרי צדיק לט"ו באב א.

זיין מגתו – עד כמה? כל זמן שהוא תוסס... וכמה תסיסתו שלשה ימים'. פרש"י: שאינו טוב כיון ישן ומשלים ומזיק. וכן כתב במסכת סנהדרין (ע): תוסס – שהוא נושך בגרון כל זמן שהוא מחמיץ. ואמנם, טעות לחשוב שרק יין שטעמו פגום נחשב 'יין מגיתו' שהרי הסוחט אשכול ענבים ושותהו, טעמו טוב ואינו נושך בגרון ואעפ"כ נקרא 'יין מגיתו', אלא שדיברו כאן על אותו סוג יין שתוסס ושיעורוהו בשלשה ימים [ובמקום אחר אמרו ארבעים יום. וכן נראה שפסק הרמב"ם, ארבעים יום, וכמו שכתב הרש"ש. ורק לענין תשעה באב כתב (תענית ה,ג) שלשה ימים]. וכיון שכן נראה שגם מיץ ענבים שלנו שטעמו טוב ואינו מחמיץ ולא נושך הרי הוא כ'יין מגיתו' (עפ"י מנחת שלמה ד"ה ואף שלכאורה. וע"ע מקראי קדש פסח ח"ב לה).

'כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה' –

בוודאי אין הפירוש שזוכה לראות בבנין בית המקדש בחייו, כי הלא הם לא האריכו ימים כל כך. וגם אין המכוון על שיזכה לתחית המתים ויראה בנין ביהמ"ק, כי אז הלא כל ישראל יזכו לעולם הבא כמו שנאמר 'ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ' ומה זה דוקא 'כל המתאבל' וכו'.

אמנם המכוון הוא ש'זוכה ורואה' (בלשון הוה) – עוד בעת האבל הוא מרגיש הארת השמחה. והוא כעין הנזכר במדרש (איכה א) על ההוא טייעא שאמר ליהודי 'שרי תורך' בעת החורבן, ומיד אמר לו 'אסור תורך' מפני שהרגיש שכבר נולד משיח והכיר את זאת על ידי געית השור כמו

התג היה משום הבאת העצים [שהוא יום טוב ואסורים בהספד ובתענית כמבואר במגילת תענית], ושבוע זה הוא עיקר זמן הבאת העצים לכל ימות השנה לפי שהוא שיא כחה של חמה, ובט"ו באב שכבר עברה מחצית תקופת תמוז, אז הוא יום תבר מגל ומפסיקים להביא. ומובן בזה מה שאמרו שתש כחה של חמה, והלא כפי הנראה אחר ט"ו באב לא פחות חם מימי תמוז – אך י"ל שהקפידו על אמצע תקופת תמוז כאמור. עפ"י מה ששמעתי מאבי מורי זצ"ל.

ב. כל יום שיש בו הלל – אין בו מעמד בשחרית (פרש"י: לאותם שבירושלים (וערש"ש), שלא היה להם פנאי לעשות מעמדם מפני קריאת ההלל). יום שיש בו קרבן מוסף – אין בו מעמד בנעילה (וכל שכן במנחה הסמוכה למוסף לפי שהיו טורחים במוסף, ואף הישראלים שאינם עובדים היו טרודים לחטוב עצים ולשאוב מים). יום שיש בו קרבן עצים – אין בו מעמד במנחה. דברי רבי עקיבא. אמר לו בן עזאי, כך היה רבי יהושע שונה: קרבן מוסף – אין במנחה (וכל שכן בנעילה שהיא מדברי סופרים. בית מאיר עפ"י רש"י ותוס' כה.), קרבן עצים – אין בנעילה (אבל במנחה יש). חזר רבי עקיבא להיות שונה כבן עזאי.

יש גורסים גרסה אחרת בגמרא להלן ומפרשים שקרבן מוסף הואיל והוא מהתורה אינו צריך חיזוק ולכן אינו דוחה אלא מנחה, אבל קרבן עצים דוחה אף נעילה וכל שכן מנחה (עפ"י רבי עובדיה מברטנורא).

ולדעת רבי יוסי (להלן כה): אין קרבן מוסף דוחה מעמד אלא מתפילת מוסף בלבד (כ"ה עפ"י גרסת הגר"א. ויש מפרשים שלרבי יוסי קרבן מוסף דוחה אף מנחה. ע' בית מאיר).

באחד בטבת לא היה בו מעמד כלל שהרי יש בו הלל וקרבן מוסף וקרבן עצים [אבל אחד בניסן, אעפ"י שגם בו יש קרבן מוסף וקרבן עצים, אין בו הלל אלא ממנהג שנהגו לקוראו בראש חודש [ובדילוג], משא"כ באחד בטבת שהוא מימי חנוכה].

דפים כח – כט

לג. אלו דברים ארעו את אבותינו בי"ז בתמוז ואלו בתשעה באב?

חמשה דברים ארעו את אבותינו בשבעה עשר בתמוז וחמשה בתשעה באב. [חלקם מוכח הדבר מן הכתובים שהתרחשו בתאריכים אלו, וחלקם נמסר בקבלה מאבותינו, כמפורט בגמרא]; – בי"ז בתמוז – נשתברו הלוחות, בטל התמיד, הובקעה העיר [בשניה, ואילו בפעם ראשונה הובקעה בתשעה בתמוז], שרף אפוסטמוס את התורה, והעמיד צלם בהיכל. בתשעה באב – נגזר על אבותינו שלא יכנסו לארץ [בחטא המרגלים], חרב הבית בראשונה [ורובו נשרף בעשירי אבל התחילו להצית בתשעתי סמוך לחשכה], ובשניה נלכדה ביתר ונחרשה העיר.

דף כט

לד. א. מהן ההלכות הנוהגות משנכנס אב; בשבוע שחל תשעה באב בתוכו; בשאר החודש שלאחר תשעה באב? ב. תשעה באב שחל [בזמנם] להיות בששי בשבת – מה דין כיבוס בגדים לכבוד השבת? ג. תשעה באב שחל להיות בשבת או ביום ראשון – כיצד נוהג בסעודות שבת?

א. משנכנס אב ממעטים בשמחה. [ממעטים במשא ומתן, בכנין ובנטיעה של שמחה, אין נושאים נשים ואין עושים סעודת אירוסין. עפ"י יבמות מג; או"ח תקנא, ב]. אמר רב פפא: הלכך בן ישראל שיש לו דין עם נכרי, ישתמט ממנו באב מפני שמזלו רעוע [וימציא עצמו באדר שמזלו ברי].

שבת שחל תשעה באב להיות בתוכה – אסורים לספר ולכבס. כיבוס כדי להניח לאחר זמן; לדברי רבי בנימין ורבי אליעזר – מותר, וכן הורה רב נחמן. ורב ששת אסר. וכן הביאו מהברייתא והעלו דברי המתירים ב'תובתא'. גיהוץ שלנו (= בני בבל) ככיבוס שלהם (ואסור, אבל כיבוס שלנו מותר. רש"י). כלי פשתן – אין בהם גיהוץ. ואף על פי כן אסור ללובשם (מכובסים) בשבת שחל תשעה באב להיות בתוכה.

שבת שחל תשעה באב להיות בתוכה שאסרנו, לרב אינה אסורה אלא לפניו, ולשמואל אסורה אף לאחריו. וכבר נחלקו תנאים בדבר; רבי מאיר אומר אסור לספר ולכבס מראש חדש ועד התענית. רבי יהודה אומר: כל החודש כולו אסור. רשב"ג אומר: אינו אסור אלא אותה שבת. אמר רבא: הלכה כרבי מאיר וכרשב"ג לקולא – פירוש, אינו אסור אלא באותה שבת (ולא מראש חדש – כרשב"ג) ודוקא לפניו ולא לאחריו (כרבי מאיר).

א. מנהג בני אשכנז להחמיר בכיבוס מראש חדש (עפ"י בעל התרומה, מהרי"ל, רמ"א תקנא, ג), מלבד לצורך מצוה כגון ללבוש בגדים מכובסים לשבת, וכן לכבס אם אין לו בגד נקי. וכן מותר למי שאין לו אלא חלוק אחד. אבל בתספורת יש לאסור אפילו לכבוד שבת (עפ"י משנ"ב שם ס"ק לב. וע"ש בבאה"ל). ונהגו האשכנזים אסור בתספורת מ"ז בתמוז (עפ"י או"ח תקנא, ג).

ב. רש"י הורה להחמיר מלתת סדיני פשתן לכובס בשבוע שחל תשעה באב בתוכה, קודם התענית (תוס'). וכן המנהג לאסור אפילו כיבוס שלנו ואפילו בכלי פשתן (עפ"י שו"ע תקנא, ג).

ג. כיון שתספורת וגילוח בשבוע שחל בו תשעה באב אסור מדינא דגמרא, אין להקל בו אף במקום הפסד ממון. ואולם בימי בין המצרים שהוא מצד המנהג, מותר במקום הפסד ממון (עפ"י שו"ת אגרות משה או"ח ח"ד קב).

ד. מבואר בסוגיא שאין אסור באכילת בשר ושתית יין בשבוע שחל תשעה באב בתוכו, ואף לא בערב תשעה באב מלבד בסעודה מפסקת. אבל כבר כתבו הגאונים והראשונים שהמנהג להימנע מלאכול בשר בכל ערב תשעה באב. ויש שכתבו (עפ"י הירושלמי) לאסור בשבוע שחל בו. ויש מוסיפים אף מראש חדש, וכן מנהג בני אשכנז [ומנהג יחידים להחמיר מ"ז בתמוז].

ואילו מנהג רוב קהילות תימן להקל זולת בסעודה המפסקת. (ע' מאירי וספר המאורות כאן; רמב"ם ומגיד משנה תעניות ה, ו; או"ח תקנא, ט; שו"ת עולת יצחק ח"א ה; מנהגי ישראל ח"א כ).

ה. נטילת צפרנים בשבוע שחל בו תשעה באב; המגן-אברהם (תקנא סק"א) מתיר, והט"ז (סק"ג) כתב מסברה לאסור. ולצורך מצוה ודאי מותר (משנ"ב שם סק"ב). ובשו"ת מהר"ם חלאוה (י) כתב: אין ספק בעיני שמותר ליטול צפרנים בשבוע שחל בו תשעה באב.

ו. כתבו הפוסקים שיש להחמיר בכיבוס רחיצה ותספורת גם בעשירי, עד חצות היום (ע' שו"ת מהרש"ל צב; מגן אברהם תקנא, א).

ב. ביום חמישי מותר לכבס מפני כבוד השבת – כשחל (בזמנם) תשעה באב להיות בערב שבת. [וכן אם אין לו אלא חלוק אחד – מכבסו בחמשי ולובשו לאלתר]. ואם לא כיבס בחמישי, מותר לכבס בערב שבת מן המנחה ולמעלה – לייש עלה אביי ואיתימא רבי אחא בר יעקב.

כתבו התוס', כשחל תשעה באב להיות ביום חמישי – מותר לכבס ולספר מחצות ואילך מפני כבוד השבת, שאין להמתין עד ערב שבת מפני טורח השבת. והבית-יוסף תמה על דבריהם (וע' בשפת אמת ישוב התמיהה). וכן הכרעת הפוסקים שאין להקל. ובליילה לכאורה נראה שיש להקל אם למחר הוא טרוד בטרדת השבת.

ג. תשעה באב שחל להיות בשבת, וכן ערב תשעה באב שחל להיות בשבת – אוכל ושותה כל צרכו ומעלה על שולחנו אפילו כסעודת שלמה בשעתו. (וצריך להפסיק מבעוד יום, קודם השקיעה).
 א. דברים שבצנעה – לדעת השו"ע (תקנה, יט) מותר, והרמ"א הביא שיש אוסרים בשבת תשעה באב, ושכן המנהג. ויש מתירים תשמיש המטה בלילה (ע' משנ"ב שם).
 ב. יש אוסרים ללמוד תורה בתשעה באב שחל להיות בשבת אלא דברים המותרים ללמוד בתשעה באב [ולא התירו אלא באכילה ושתיה משום מצות עונג שבת], ואף בשבת ערב תשעה באב, מחצות היום (ע' רמ"א תקנה, ב; קיצור שלחן ערוך). והכרעת המשנה-ברורה להקל בזה.

דף ל

לה. א. ערב תשעה באב – אלו מנהגי אבלות וצער נוהגים בו?
 ב. מה דין תלמוד תורה ועשיית מלאכה בתשעה באב?
 ג. מה דין כפיית המטה בתשעה באב?

א. שנינו: ערב תשעה באב לא יאכל אדם שני תבשילין, לא יאכל בשר ולא ישתה יין. רשב"ג אומר: ישנה. אמר רבי יהודה: לא שנו אלא משש ולמעלה. ואמר רב יהודה: לא שנו אלא בסעודה המפסקת – ושניהם לקולא; אינו אסור אלא לאחר שש ובסעודה שמפסיק בה. [תניא כלשנא קמא ותניא כלשנא בתרא].
 כיצד ישנה – אמר רבי יהודה: אם היה רגיל לאכול שני תבשילין – יאכל מין אחד, ואם היה רגיל לסעוד בעשרה בני אדם – סועד בחמשה. וממעט בבשר ויין – היה רגיל לאכול ליטרא בשר – יאכל חצי ליטרא, היה רגיל לשתות לוג יין – ישתה חצי לוג. ואם אינו רגיל כל עיקר – אסור. רשב"ג אומר: אם היה רגיל לאכול צנון או מליח אחר סעודתו – הרשות בידו.

אף על פי שנוקטים כדברי רשב"ג, מצוה להתנהג בפרישות (עפ"י ראבי"ה), וכן כתב הרמ"א (תקנה) שימעט ממה שרגיל לשתות, ולא יאכל אחר סעודתו צנון ומליח, דברים שנוהג בהם בשאר פעמים.

כל שהוא משום תשעה באב אסור לאכול בשר ואסור לשתות יין ואסור לרחוץ. רבי ישמעאל ברבי יוסי אומר משום אביו: כל שעה שמותר לאכול בשר (רש"י כתב שאין גורסים 'בשר'. וכן הגיה הגר"א) מותר לרחוץ. אף על פי שאסור בבשר ויין, אוכל הוא בשר מליח, היינו אחר שנים שלשה ימים משנשחט, ושותה יין מגתו [כל זמן שהוא תוסס – שלשה ימים].

כתבו ראשונים (כאן ובמ"ק כג) שעתה נהגו לאסור אף באלו, כיון שאנו רגילים לאכלם בשאר ימים. וכן המנהג.

אמר רב יהודה אמר: כך היה מנהגו של רבי יהודה ברבי אילעאי, ערב תשעה באב מביאין לו פת חריבה במלח ויושב בין תנור לכיריים (מקום מנוול שבבית) ואוכל ושותה עליה קיתון של מים, ודומה כמי שמתו מוטל לפניו.